

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

Zuidweteringstraat 62, Ritthem

In het kader van de Wet natuurbescherming

DEFINITIEF

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	A. Clements
In opdracht van	Gemeente Vlissingen
Naam opdrachtgever	E. van Egmond
Rapportnummer	RA18502-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	29 oktober 2019
Aantal pagina's	18
Wijze van citeren	Clements, A., 2019, Vleermuisonderzoek Zuidweteringstraat 62, Ritthem. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18502-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Foto titelpagina: screenshot van filmpje van inzwermende gewone dwergvleermuizen in het schoolgebouw, 26 juni 2019 tussen 4u40 en 5u05.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.nl
www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Plangebied	4
1.4 Ingreep	5
2. Werkwijze	6
2.1 Onderzoeksinspanning	6
2.2 Methode vleermuisonderzoek	6
2.3 Volledigheid inventarisatie	7
3. Resultaten	8
3.1 Algemeen beeld	8
3.2 Gewone Dwergvleermuis	8
3.3 Ruige dwergvleermuis	10
3.4 #soortnaam	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	11
4.1 Effectbepaling	11
4.2 Toetsing Wet natuurbescherming	11
5. Conclusies en vervolgstappen	12
5.1 Conclusies	12
5.2 Vervolgstappen	12
6. Bronnen	13
6.1 Literatuur	13
6.2 Websites	13
Bijlage 1. Waarnemingskaarten	14
Bijlage 2. Foto-impressie plangebied	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 3. Wet natuurbescherming	15

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Vlissingen is voornemens om het schoolgebouw aan de Zuidweteringstraat 62, Ritthem te slopen en nieuwbouw te realiseren.

Volgens artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (zorgplicht) is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (Clements, 2019) blijkt dat in het plangebied mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Gemeente Vlissingen in het plangebied onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

In deze rapportage worden definities gehanteerd zoals vermeld op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

1.3 Plangebied

Figuur 1 Begrenzing van het plangebied is met rode lijn weergegeven. © Opentopo

¹ <http://www.regelink.nl/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

Het plangebied betreft een oud schoolgebouw aan de Zuidwateringstraat in Ritthem. Het schoolgebouw heeft een plat dak en is rondom bestraat. Aan de rand van het plangebied zijn diverse bomen aanwezig, namelijk enkele hoge coniferen (*Coniferae*) en zwarte elzen (*Alnus glutinosa*).

1.4 Ingreep

De voorgenomen ingreep bestaat uit de volgende ingrepen:

- Het slopen van de aanwezige bebouwing;
- Het verwijderen van aanwezige vegetatie;
- Het realiseren van nieuwbouw;
- Het realiseren van bestrating en groenaanleg.

2. Werkwijze

2.1 Onderzoeksinspanning

In het paarseizoen van 2018 en het kraamseizoen van 2019 werd het plangebied aan de Zuidweteringstraat 62 te Ritthem geïnventariseerd op functies van het plangebied voor vleermuizen. In Tabel 1 zijn de gegevens van de veldbezoeken weergegeven. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in de volgende paragrafen van dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tabel 1. Datum en tijdstip van- en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Onderzochte functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden
11 september 2018	22:30-00:30	vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats, middernachtelijk zwermgedrag winterverblijfplaats	Adri Clements	17°C, zwaar bewolkt, droog, 4 Bft
28 september 2018	21:00-23:00	vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats, vliegroute,	Mirthe Wiltink	13 °C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft
27 mei 2019	22:30-00:30	vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	Adri Clements	13 °C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft
25 juni 2019	22:30-02:00	(laatvlieger), vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	Adri Clements	27 °C, onbewolkt, droog, 2 Bft
26 juni 2019	04:00-07:00	foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	Adri Clements	16 °C, licht bewolkt, droog, 3 Bft

2.2 Methode vleermuisonderzoek

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat. Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Voor determinatie werd gebruik gemaakt van Barataud, 2015 en de grenswaarden in echolocatie van www.batecho.eu. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het paarseizoen (augustus tot oktober) werden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd.

Gedurende het kraamseizoen (mei tot juli) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd.

De inventarisaties werden postend en lopend uitgevoerd. Het plangebied en het omliggende gebied werden meerdere keren doorkruist. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen.

2.3 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie werd uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur. De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip wél aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3. Resultaten

3.1 Algemeen beeld

Gedurende het onderzoek werden in en in de nabijheid van het plangebied drie soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*)

In Tabel 2 staat een overzicht van de aan getroffen soorten en functies. In de volgende paragrafen wordt per soort de waargenomen de waargenomen aantallen per soort en functie. De waarnemingskaarten zijn opgenomen in de bijlage.

Tabel 2 Samenvatting van de waargenomen soorten en functies. De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis	16	-	-	-	-	2
ruige dwergvleermuis	-	-	-	-	-	1
laatvlieger	-	-	-	-	-	-

3.2 Gewone Dwergvleermuis

3.2.1 Foerageergebied

Rond het schoolgebouw werden 1 á 2 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Grotere aantallen foeragerende dieren (tot 5 gewone dwergvleermuizen) werden ten zuiden van het plangebied waargenomen, bij de ingang van de begraafplaats. Er zijn hier meer bomen en het is er relatief donker. Vermoedelijk is rond de begraafplaats het insectenaanbod groter, wat leidt tot een verhoogde concentratie foeragerende gewone dwergvleermuizen. Ook op andere plekken nabij het plangebied werden foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen, in lagere concentraties (2 á 3 per 100 meter strekkende weg). Op grond van het beperkte aantal foeragerende dieren en de aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor is.

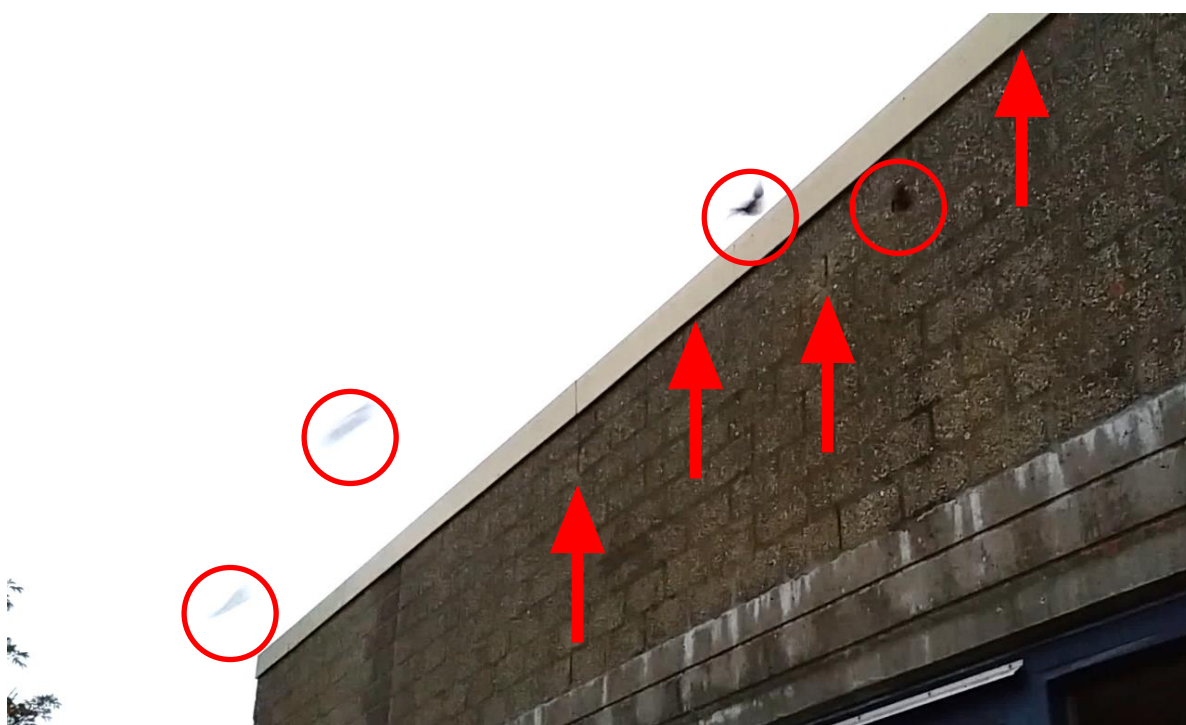
3.2.2 Vliegroutes

Er is een vliegroute aanwezig van het schoolgebouw naar en van het zuiden. In het schoolgebouw is een zomerverblijfplaats aanwezig (meer daarover in de volgende paragraaf). De vleermuizen van deze zomerverblijfplaats vliegen naar onder andere de begraafplaats en wellicht verder zuidelijk (naar de volkstuin ten zuiden van de Louwerse's Wegling om te foerageren. De vleermuizen vliegen over tuinen van en naar het zuiden.

3.2.3 Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomerverblijfplaats

In de zomermaanden werd een zomerverblijfplaats van 16 gewone dwergvleermuizen aangetroffen. De dieren zwermde in de vroege ochtend van 26 juni bij de zuidgevel van het schoolgebouw. Na het zwermen kropen de vleermuizen via de open stootvoegen en de kier onder de daklijst naar binnen (zie ook Figuur 2). Het aantal dieren en het waargenomen gedrag wijst op een zomerverblijfplaats en niet op een kraamverblijfplaats. Kraamkolonies bestaan in de regel uit een groter aantal dieren (50-100 dieren²). Tevens werden tijdens de inventarisaties in het kraamseizoen geen dieren waargenomen die 1 á 2 uur na de schemering terug kwamen (om jongen te zogen). Daarom kan redelijkerwijs worden aangenomen dat het hier gaat om een groep mannetjes of niet zogende vrouwtjes, die zich groeperen in zomerverblijfplaatsen.

Figuur 2 Screenshot van filmpje. Zwermende gewone dwergvleermuizen (rood omcirkeld) vlak voor het binnengaan van de luchtpouw aan de zuidkant van het schoolgebouw. De rode pijlen geven de plekken aan waar de vleermuizen de gevel binnengingen. Het gaat om de open stootvoegen en de kier onder de daklijst.

Kraamverblijfplaats

Er is geen kraamverblijf in het plangebied gevonden tijdens de inventarisaties. Ook zijn er geen verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied aangetroffen.

Paarverblijfplaats

Tijdens de paarperiode (augustus – september) werden in het onderzochte gebied vier roepende mannetjes gewone dwergvleermuizen waargenomen. Gewone dwergvleermuizen vliegen al roepend rond om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Op basis van het waargenomen gedrag in

² Dietz. C. & A. Kiefer. 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.

het veld is daarom de ligging van de paarverblijfplaatsen geïnterpreteerd en weergegeven op de waarnemingenkaart.

Winterverblijfplaats

Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats. Dit wordt versterkt door het gegeven dat het gebouw 's winters niet wordt verwarmd, en vleermuizen zodoende geen beschutting tegen de vorst kan bieden. Gebouwen in de omgeving die wél worden verwarmd hebben om die reden een grotere potentie als winterverblijfplaats.

3.3 Ruige dwergvleermuis

3.3.1 Foerageergebied

In het paarzeizoen werd een foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Soort en aantallen noemen. Op grond van deze eenmalige waarneming en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor ruige dwergvleermuis is.

3.3.2 Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes voor ruige dwergvleermuis zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

3.3.3 Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomerverblijfplaats

In de zomermaanden werden geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aangetroffen.

Paarverblijfplaats

Tijdens de paarperiode (augustus – september) werden geen baltsende mannetjes van de ruige dwergvleermuis waargenomen.

3.4 Laatvlieger

3.4.1 Foerageergebied

In het kraamseizoen werd eenmaal ten noorden van het plangebied, langs de Zuidweteringstraat, een foeragerende laatvlieger waargenomen. Het bleef bij een incidentele waarneming, waardoor essentiële functies voor deze soort uitgesloten kunnen worden.

4. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

4.1 Effectbepaling

Het plangebied maakt onderdeel uit van een groter foerageergebied van de gewone- en ruige dwergvleermuis. Ten aanzien van de ruige dwergvleermuis gaat het om een incidentele waarneming en zijn er nauwelijks foeragerende ruige dwergvleermuizen in de omgeving te verwachten. Voor gewone dwergvleermuis liggen de aantallen hoger, in het schoolgebouw is een zomerverblijfplaats van 16 dieren aanwezig. De dieren van deze verblijfplaats foerageren boven de begraafplaats, even ten zuiden van het schoolgebouw. Tevens foerageren ze zuidelijker, bij de volkstuinen. Van het schoolgebouw naar en van het zuiden is een vliegroute aanwezig. Andere type verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Bij de sloop van het schoolgebouw verdwijnt de zomerverblijfplaats, wat een negatief effect heeft op dit deel van de populatie gewone dwergvleermuizen.

4.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Lokale gunstige staat van instandhouding

Beschrijf de situatie (met betrekking tot aanbod aan foerageergebieden, geleidende elementen, verblijfplaatsen) in en rond het plangebied vóór en na de ingreep.

Verbodsbepalingen

Door ingreep verdwijnt een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Deze negatieve effecten leiden tot een overtreding van Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, te weten:

Tabel 3 Resultaten van de toetsing per soort en functie.

Ingreep/activiteit	Artikel 3.5 lid 1 (doden)	Artikel 3.5 lid 2 (verstoren)	Artikel 3.5 lid 4 (beschadigen/ vernielen verblijfplaats)
Sloop gebouw		Gewone dwergvleermuis	zomerverblijfplaats

5. Conclusies en vervolgstappen

5.1 Conclusies

Algemeen

- Het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2017, waardoor gesteld kan worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Resultaten

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone en ruige dwergvleermuis. Het plangebied is niet essentieel op grond van de korte verblijfsduur van de foeragerende vleermuizen en de matige kwaliteit als foerageergebied ten opzichte van groene zones in de omgeving.
- Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Het is waarschijnlijk dat in het plangebied geen essentiële vliegroutes aanwezig zijn.
- In het kraamseizoen werd een zomerverblijfplaats waargenomen.
- In het plangebied zijn geen paarverblijfplaatsen aanwezig.
- Er zijn geen aanwijzingen voor winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Effecten

- (Indirecte) effecten op foerageergebied/vliegroutes/verblijfplaatsen.

Toetsing

- Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden lid 1, 2 en 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.

5.2 Vervolgstappen

- Voordat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, dient een mitigatieplan opgesteld te worden. In dit plan staat beschreven op welke manier de negatieve effecten worden verzacht dan wel worden voorkomen.
- Er dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd, het mitigatieplan dient als onderbouwing bij de ontheffingsaanvraag.
- Na het verkrijgen van de ontheffing moet vaak een ecologisch werkprotocol worden opgesteld.

6. Bronnen

6.1 Literatuur

- Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.
- Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.
- Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (18-1-2021)].

6.2 Websites

- www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/
- www.batecho.eu
- www.telmee.nl
- www.vleermuis.net
- www.waarneming.nl
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>
- www.zoogdiervereniging.nl
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2019-01-01>

Bijlage 1. Waarnemingskaart

Vleermuisonderzoek 2018/2019

- Plangebied
- vleermuiswaarnemingen**
 - Vleermuizen
 - Gewone dwergvleermuis
 - Foeragerend
 - Roepend
 - Zomerverblijfplaats in gebouw
 - Paarverblijfplaats in gebouw
 - Laatvlieger
 - Ruige dwergvleermuis
 - Foeragerend
 - territoria gewone dwergvleermuis

De symbolen betreffen de waarnemingen van vleermuizen gedurende 5 inventarisatiemomenten in het paar seizoenen van 2018 en het kraamseizoen van 2019. De symbolen voor roepende en foeragerende dieren geven de activiteit weer en NIET het aantal dieren.

Opdrachtgever: Gemeente Vliссingen
Projectnummer: PR18502
Datum: 28.10.2019

Regelink
Ecologie & Landschap

0 10 20 30 40 m

Bijlage 2. Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,

- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels.

Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere (nationale) soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.